

Cînd vestea că marea ducesă Dorothea a dat naștere, la Grimmburg, pentru a doua oară unui prinț și ajuns în rezidență, prin cele mai felurite mijloace de comunicație ale erei moderne, s-au tras salve de tun. Șaptezeci și două de salve, care au bubuit pe deasupra orașului și țării, trase de către militarii de pe meterezele Citadelei. Îndată după aceea, pentru a nu rămîne mai prejos, au pornit și pompierii canona da, din tunurile municipale pentru dat onorul; dar, între diferitele detonării, interveneau pauze lungi, ceea ce a provocat mare hilaritate în rîndurile populației.

De pe o colină împădurită, castelul Grimmburg domina pitorescul orașel cu același nume, care și oglindea acoperișurile înclinate, cenușii, în brațul de fluviu ce curgea pe lîngă el și la care puteai ajunge, din capitală, într-o jumătate de oră de mers cu nerentabilul tren local. Castelul semet, construit odinioară de către margraful Klaus Grimmbart, străbunul stirpei principiere, era aşezat acolo, sus: reîntinerit și reparat de mai multe ori în decursul timpului, înzestrat cu confortul vremurilor ce treceau, păstrat în bună stare de locuit și ca loc de baștină a casei domnitoare, cinstit în mod deosebit ca leagăn al dinastiei. Căci legea casei și tradiția cereau ca toți descendenții direcți ai lui Grimmbart, toți copiii familiei domnitoare să fie născuți aici. Această

tradiție nu putea fi trecută ușor cu vederea. Țara văzuse suverani cu mintea limpede și dispusi să o conteste, suverani care și bătuseră joc de ea și care, cu toate acestea, i se supusseră ridicînd din umeri. Acum era mult prea tîrziu pentru a se abate de la ea. Rațională și conformă cu spiritul vremii sau nu – de ce să se renunțe, fără a fi nevoie, la o datină memorabilă, care se verificase întru cîtva? Poporul era convins că e ceva în asta. În decursul a cincisprezece generații, doi copii ai domnitorilor de pe tron văzuseră lumina zilei, din pricina unor întîmplări oarecare, în alte castele; amîndoi avu-saseră un sfîrșit nefiresc și nedemn. Dar de la Heinrich Ispăsitorul și de la Johann cel Violent, împreună cu gingeșele și mîndrele lor surori, pînă la Albrecht, tatăl marelui duce, și pînă la acesta însuși, toți suveranii țării împreună cu frații și surorile lor fuseseră aduși pe lume aici; iar cu șase ani înainte, Dorothea dăduse viață tot aici primului ei fiu, marele duce moștenitor.

De altfel, castelul de baștină era un loc de refugiu, pe cît de demn, pe atît de pașnic. Pentru răcoarea încăperilor sale, pentru farmecul umbros al împrejurimilor, era preferat, ca reședință de vară, chiar și rigid-agreabilului Hollerbrunn. Urcușul dinspre oraș, acea uliță cam barbar pavată, ce ducea printre niște locuințe săracăcioase și un zid în parapet, crăpat, pe sub bolți masive, pînă la vechea cîrciumă și hanul pentru străini de la intrarea în curtea castelului, în mijlocul căreia se afla statuia de piatră a lui Klaus Grimmbart, ziditorul, era pitoresc, fără a fi comod. Dar un parc impunător acoperea coama dealului pe care se afla castelul și ducea, pe drumuri confortabile, în jos, într-un ținut împădurit și ușor ondulat, care oferea nenumărate posibilități de plimbare cu trăsura sau de hoinăreală obișnuită.

În ce privește interiorul castelului, acesta fusese supus ultima oară, încă la începutul domniei lui Johann Albrecht,

unor cuprinzătoare reparații și înfrumusețări – cu cheltuieli ce stîrniseră multe discuții. Amenajarea încăperilor de locuit fusese completată și renovată într-un spirit cavaleresc și totodată confortabil, dalele cu stemă din Sala Judecății fuseseră refăcute întru totul după modelul celor vechi. Poleiala de aur a rafinatelor bolți cu arcade încrucișate în diferite variante strălucea împrospătată, toate încăperile fuseseră înzestrăte cu parchet, iar atât sala cea mare de banchete, cât și cea mică fuseseră împodobite de mâna de artist a profesorului von Lindemann – un eminent om cu studii academice – cu immense picturi murale, reprezentări din istoria casei domnitoare a țării, executate într-o manieră luminoasă și banală, ce era departe și neștiutoare de dorințele frământate ale școlilor mai noi. Nu lipsea nimic. Întrucât vechile semineuri și sobe ale castelului, straniu policrome și înălțîndu-se în terase rotunde pînă-n tavan, nu prea erau utilizabile, fuseseră instalate sobe cu antracit, pentru a permite sederea și pe timp de iarnă.

Dar, în ziua celor săptămâni și două de salve, era anotimpul cel mai frumos, primăvara tîrzie, vară timpurie, început de iunie, a doua zi după Rusaliu. Înștiințat telegrafic dis-de-dimineață că nașterea începuse spre ziuă, Johann Albrecht sosi la ora opt la Grimmburg, cu nerentabilul tren local, fu primit cu urări de bine de trei-patru personalități oficiale, primarul, judecătorul, pastorul și medicul orașului, și porni imediat cu trăsura spre castel. În suita marelui duce sosiră ministrul de stat baron doctor Knobelsdorff și adjunctul său general, generalul de infanterie contele Schmettern. Puțin mai tîrziu își făcură apariția la castel vreo doi-trei miniștri, predicatorul curții și președintele consiliului superior al bisericii, D. Wislizenus, câțiva domni cu funcții superioare la curte și un adjutanț încă tînăr, căpitanul von Lichtenloch. Cu toate că medicul de casă al marelui duce, generalul doctor Eschrich,

se afla lîngă lăuză, Johann Albrecht avusese capriciul să-l invite a-l însoțî la castel și pe tînărul medic local, un oarecare doctor Sammet, care pe deasupra mai era și de origine evreiască. Omul acela modest, muncitor și serios, care avea de lucru pînă peste cap și nici nu se aşteptase la asemenea onoare, bîlbîise de cîteva ori: „Cu multă plăcere... cu mare plăcere...“, ceea ce provocase unele zîmbete.

Marea ducesă folosea ca dormitor „iatacul miresei“, o încăpere pentagonală, foarte pestriț zugrăvită, care, situată la etajul întîi, oferea prin ferestrele ei solemne o priveliște splendidă peste păduri, peste coline și peste sinuozițăile fluviului și care era împodobită de jur împrejur cu o friză de portrete în formă de medalion, chipuri ale mireselor principale ce-și aşteptaseră aici, în alte vremuri, stăpînii. Acolo stătea culcată Dorothea: pe după tăblia de la picioare a patului era petrecut un cordon lat și rezistent, de care se ținea ca un copil care se joacă de-a mînat caii, iar trupul ei frumos și planturos se opintea din greu. Doctorița Gnadenbusch, moașă, o femeie blîndă și savantă, cu mîini mici, delicate și cu ochi căprui, ce căpătau, prin lentilele rotunde și groase ale ochelarilor, o strălucire misterioasă, o susținea pe principesa, spunîndu-i: „Trageți cu putere, trageti cu putere de cordon, Alteță regală... Merge repede... E ușor de tot... A doua oară... nu mai contează... Binevoiți să depărtați genunchii... și bărbia mereu în piept...“

O îngrijitoare, îmbrăcată ca și ea în alb, dădea de asemenea o mînă de ajutor și, în pauze, umbla primprejur, cu pași mari, ducînd recipiente și feșe. Medicul de casă, un om încruntat, cu barbă neagră-căruntă, a cărui pleoapă stîngă părea paralizată, supraveghează nașterea. Purta un halat de operații peste uniforma sa de general-medic. Din cînd în cînd își făcea apariția în iatac, pentru a se informa de progresul nașterii, guvernanta-șefă și confidența Dorotheei,

baroneasa von Schulenburg-Tressen, o femeie corpulentă și astmatică, cu un aspect indiscret mic-burghez, care însă obișnuia să dezvăluie, la balurile palatului, un pogon de decolteu. Săruta mîna stăpînei și se întorcea îndărăt într-o odăită retrasă, unde făceau conversație cîteva doamne costelive, care aveau în grija cheile, împreună cu cameristul de serviciu al marii ducese, un anume conte Windisch. Doctorul Sammet, care îmbrăcăse halatul de olandă peste frac, ca pe un dominou, aștepta lîngă lavoar într-o atitudine modestă și atentă.

Johann Albrecht își petrecea timpul într-o încăpere boltită ce invita la muncă și contemplare, separată de „iatacul miresei“ doar prin aşa-numitul „cabinet de frezat“ și printr-o cameră de trecere. Purta denumirea de „bibliotecă“, avînd în vedere mai multe manuscrise in-folio care erau rezematate oblic în imensul dulap și care conțineau istoricul castelului. Încăperea era mobilată ca birou. Bordura peretilor era ornamentată cu globuri. Prin fereastra ogivală, deschisă, sufla vîntul puternic al înălțimilor. Marele duce ceruse să i se servească ceaiul, și camerierul Prahl, în persoană, adusese serviciul; dar acesta rămăsese uitat pe tăblia birouașului, iar Johann Albrecht umbla dintr-un colț într-altul, într-o stare de neliniște, de neplăcută încordare. Pașii îi erau însoțiți de necontenitul scîrțit al cizmelor de lac. Adjutantul suveranului, căpitanul von Lichtenloh, trăgea cu urechea, plăcându-se în camera de trecere, aproape goală.

Ministruii, generalul-adjutant, predictorul curții și cei cu rang la curte, vreo nouă sau zece domni, așteptau în sălile de reprezentare de la mezanin. Colindau prin sala mare și cea mică de banchete, unde, printre tablourile lui Lindemann, erau atîrnate drapele și arme; se rezemau de coloanele fusiforme care se desfășurau deasupra lor în bolți policrome; se opreau în fața ferestrelor înguste și înalte pînă-n tavan și

priveau, prin ochiurile prinse în rame de plumb, în jos, peste fluviu și orășel; se așezau pe lavițele de piatră ce se-ntindeau de-a lungul peretilor sau în jilțurile din fața șemineurilor, ale căror acoperișuri gotice erau susținute de niște mici strengari de piatră, plutind în aer gîrboviți și caricaturali. Ziua senină făcea să sclipească fireturile ce tiveau uniformele, stelele ordinelor de pe pieptii umflați cu vată, latele lampasuri de aur de la pantalonii demnitărilor.

Conversația mergea greu. Necontentit se ridicau tricornuri sau mîini înmănușate în alb în dreptul gurilor ce căscău spasmodic. Aproape toți domnii aveau lacrimi în ochi. Cei mai mulți dintre ei nu avuseseră timp să ia micul dejun. Cîțiva își găseau o distracție în a supune unei cercetări minuțioase trusa de instrumente și recipientul sferic de clo-roform, învelit în piele, pe care generalul-medic Eschrich le depusese acolo pentru orice eventualitate. După ce povesti mai multe istorioare în felul său sacadat și flecar, prim-marescul curții von Bühl zu Bühl – un om voinic cu mișcări fandosite, cu o meșă falsă, castanie, cu țivică de aur și unghii lungi și galbene – se instală într-un fotoliu și făcu uz de darul său de a dormi cu ochi deschiși –, adică de a pierde conștiința timpului și spațiului, ținînd privirea fixă și păstrînd tinuta cea mai demnă, și fără a aduce nici cea mai mică ofensă demnității locului.

Doctorul von Schröder, ministrul finanțelor și al agriculturii, purta în ziua aceea o discuție cu ministrul de stat doctorul Knobelsdorff, ministrul de interne, de externe și al Casei Mareiui Duce. Era o conversație incoherentă, care începuse cu considerații de artă, trecuse la chestiuni financiare și economice, pomenise, în sens relativ defavorabil, pe un înalt funcționar al curții și se preocupă mai apoi și de persoana stăpînilor supremi. Ea începuse cînd domnii, ținîndu-și pălăriile cu mîna la spate, stăteau în fața unui tablou din

marea sală de banchete și gîndeau amîndoi, de fapt, mai multe decît rosteau. Ministrul de finanțe spuse:

- Și ăsta? Ăsta ce-i? Ce înfățișează? Excelența Voastră sănțeți atât de informat...

- Superficial. Reprezintă încercarea ca vasali a doi principi tineri ai casei de către unchiul lor, împăratul roman. Excelența Voastră îi vede colo pe cei doi tineri domni îngenechind și depunînd jurămîntul cu mare ceremonial, pe spada împăratului...

- Frumos, neobișnuit de frumos! Ce culori! Uimitoare! Ce încîntătoare sînt buclele aurii ale principilor! Iar împăratul... e împărat aşa cum scrie la carte! Mda, acest Lindemann își merită distincțiile ce i-au fost acordate.

- Întru totul. Care i-au fost acordate, le merită.

Doctorul Schröder, un om înalt, cu barba colilie, purtînd pe nasul subțire niște ochelari de aur, delicat croiți, și avînd o burtă ce se reliefa imediat dedesubtul stomacului și o cefă groasă ce se revîrsa peste gulerul scrobit și brodat al fracului, privea puțin cam sceptic, fără să întoarcă ochii de la tablou, dar atins de o neîncredere ce-l cuprindea uneori în discuțiile cu baronul. Acest Knobelsdorff, acest favorit și funcționar suprem era atât de ambiguu... Uneori afirmațiile sale, răspunsurile sale erau învăluite într-o aură de batjocură irepresibilă. Călătorise mult, cunoștea întreaga lume, era atât de variat informat, interesîndu-se de toate într-o manieră surprinzătoare și liberă. Totuși era corect... Domnul von Schröder nu prea îl înțelegea. Cu toată identitatea de păreri, nu era posibil să te simți întru totul de acord cu el. Opiniile lui erau pline de o rezervă tainică, aprecierile, de o îngăduință care te neliniștea, neștiind dacă reprezintă justiție sau desconsiderare. Dar cel mai suspect era zîmbetul său, zîmbetul ochilor, fără participarea gurii, zîmbet care părea să se nască din ridurile dispuse ca niște raze la coada

ochilor sau, dimpotrivă, părea să fi produs cu vremea aceste riduri... Baronul Knobelsdorff era mai tînăr decît ministrul de finanțe, se afla pe atunci în floarea vîrstei, deși mustața tunsă și părul lins, cu cărare la mijloc, îi erau ușor încărunțite, iar la trup era îndesat, cu gîtuș scurt și vizibil sugrumat de gulerul ținutei de ceremonii, care era acoperită de fireturi pînă la tivul pulpanelor. Îl lăsa o clipă pe domnul von Schröder pradă nedumeririi sale, apoi continuă:

- Numai că, în interesul unei lăudabile conduceri a finanțelor curții, ar fi de dorit ca acest celebru om să se mulțumească mai degrabă cu decorații și titluri și... vorbind pe şteau, cam cît o fi costat acest agreabil tablou?

Domnul von Schröder prinse din nou viață. Dorința, speranța de a se înțelege cu baronul, de a ajunge totuși la intimitate și la o unanimitate confidențială de păreri îl făcu să devină zelos.

- Exact gîndul meu! spuse el, întorcîndu-se pentru a relua plimbarea prin saloane. Excelența Voastră îmi luați întrebarea din gură. Cît se va fi plătit oare pentru această încercare de vasali? Cît, oare, pentru restul acestei splendori cromatice de pe pereții de-aici? Căci restaurarea castelului a costat, acum șase ani, *in summa* un milion.

- Prost calculat.

- Rotund și neto! Iar această *summa* a fost verificată și aprobată de prim-mareșalul curții von Bühl zu Bühl care se lasă, acolo în fund, în voia plăcutei sale catalepsii, apoi a fost verificată, aprobată și lichidată de directorul finanțelor curții, contele Trümerhauff...

- Lichidată sau trecută la datorii.

- Una din două!... Această *summa*, zic eu, impusă și prețință unei casierii, unei casierii...

- Cu un cuvînt: casieriei administrației bunurilor marelui duce.